

**Poikkeuksellinen säännöllinen työaika. Pelastuslaitos. Palo- ja pelastustyö.
Dnro 1/2016, annettu 22.3.2016**

Oikaisuvaatimus hyväksyttiin.

Oikaisuvaatimuksen tekijä: X:n pelastuslaitos

Vireille: 11.1.2016:

Oikaisuvaatimuksen kohde:

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualueen päätös dnro LSSAVI/942/04.07.02/2015, joka on annettu 7.12.2015. Oikaisuvaatimuksen tekijä on saanut päätöksestä tiedon 8.12.2015, ja oikaisuvaatimus on lähetetty työneuvostoon 7.1.2016.

X:n pelastuslaitos on hakenut aluehallintovirastolta ajaksi 1.1.2016–31.12.2018 lupaa poiketa työaikalain (605/1996) 6 §:n säännöksistä. Hakemus on koskenut pelastuslaitoksen P:n, R:n, S:n, T:n, U:n, V:n ja W:n asemilla työskenteleviä työaikalain alaisia palomiehiä, ensihoitajia, ensihoidon vastuuhoidajia, ensihoitoesimiehiä, ensihoitomestaria, paloiesimiehiä, asemamestaria ja palomestareita sekä heidän sijaisiaan.

Työaikalain 14 §:n (1518/2009) 1 momentin mukaan aluehallintovirasto voi antaa määräämillään ehdoilla luvan poiketa sanotun lain 6 §:n säännöksistä, jos työ on laadultaan sellaista, että sitä suoritetaan vain aika ajoin sen vuorokautisen työajan kuluessa, jona työntekijän on oltava valmiina työhön. Poikkeusluvassa on työaikalain 22 §:n 4 momentissa edellytetyin tavoin mainittava myös ne perusteet, joiden mukaan ylityöstä maksettava korotettu palkka lasketaan.

Lupaa on haettu työajan järjestämiseksi seuraavasti:

- 1) Säännöllinen työaika on keskimäärin 42 tuntia viikossa 12 viikon tasoittumisjakson aikana ja palvelusvuoron pituus enintään 24 tuntia.
- 2) Ylityöstä, jota tehdään työtuntijärjestelmän mukaisen palvelusvuoron ylittyessä, maksetaan kahdelta ensimmäiseltä tunnilta 50 prosentilla ja seuraavilta tunneilta 100 prosentilla korotettu palkka.
- 3) Sunnuntaityöstä maksetaan korotettu palkka samoin perustein kuin muillekin kunnan viranhaltijoille ja työntekijöille kunnallisen virka- ja työehtosopimuksen mukaan.

Hakemuksen liitteeksi on otettu seuraava päiväpalvelusohjelma, jota on tarkoitus noudattaa haetun poikkeusluvan mukaisessa työaikajärjestelmässä:

klo 8.00–9.30	työpalvelu
9.30–9.45	tauko
9.45–11.15	työpalvelu

11.15–12.15	ruokailutauko
12.15–14.15	työpalvelu
14.15–14.30	tauko
14.30–16.30	työpalvelu
16.30–17.30	tauko
17.30–20.00	työpalvelu
20.00–7.00	hälytysvalmiuden ylläpito ja siihen liittyvät työtehtävät
7.00–7.50	työpalvelu
7.50–8.00	vuoronvaihto

Työpalveluun on ilmoitettu sisältyvän harjoitukset, toimintakykytestit, koulutukset, valistustilaisuudet, palotarkastukset ja kaluston huollot sekä muut esimiehen määräämät työt. Tauot luetaan työaikaan, ja henkilöstö on myös niiden aikana lähtövalmiudessa operatiivisiin tehtäviin. Hälytysvalmiuden ylläpitoon klo 20.00–7.00 kuuluu mahdollisuus harrastaa liikuntaa sekä velvollisuus suorittaa työtehtävät, jotka ”töiden järjestelyjen ja operatiivisen valmiuden kannalta ovat välttämättömiä”.

X:n pelastuslaitoksen henkilöstöä edustavat *pääluottamusmiehet A* (SuPer P:n ao ry), *B* (Tehy P:n seudun ao), *C* (Jyty P ry) ja *D* (JHL ry) ovat puoltaneet poikkeusluvan myöntämistä hakemuksen mukaan. Hakemusta ovat antamissaan lausunnoissa niin ikään puoltaneet X:n pelastuslaitoksen viranhaltijat ry (JHL ry) ja P:n palohenkilöstö ry (Suomen Palomiesliitto SPAL ry:n paikallisyhdistys).

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualue on päätöksessään arvioinut hakemuksessa tarkoitetun pelastushenkilöstön työn sellaiseksi, että sitä suoritetaan vain aika ajoin palvelusvuoron kuluessa, ja myöntänyt X:n pelastuslaitokselle luvan poiketa tämän henkilöstön osalta työaikalain 6 §:stä siten, että työaika viikossa on keskimäärin 42 tuntia enintään 12 viikon aikana ja palvelusvuoron pituus enintään 24 tuntia. Lupa on myönnetty ajaksi 1.1.2016–31.12.2018, ja siihen on liitetty seuraavat ehdot:

- 1) Säännöllinen palvelusohjelma on laadittava niin, että varsinainen työaika on enintään 12 tuntia palvelusvuoron aikana, kuitenkin niin, että varsinaisessa sairaankuljetustehtävässä työaika saa olla enintään kahdeksan tuntia.
- 2) Ylityöstä, jota tehdään työtuntijärjestelmän mukaisen palvelusvuoron ylittyessä, maksetaan kahdelta ensimmäiseltä tunnilta 50 prosentilla ja seuraavilta tunneilta 100 prosentilla korotettu palkka.
- 3) Sunnuntaityöstä maksetaan korotettu palkka samoin perustein kuin muillekin kunnan viranhaltijoille ja työntekijöille kunnallisen virka- ja työehtosopimuksen mukaan.

Oikaisuvaatimus ja sen perusteet:

X:n pelastuslaitos on vaatinut työneuvostoa muuttamaan aluehallintoviraston päätöksessä määrättyä lupaehto 1) siten, että päiväpalvelusohjelma enintään 12 tunnin varsinaisine työaikoineen koskee yhtäläisesti kaikkia luvan piirissä olevia henkilöstöryhmiä ja työtehtäviä. Lupaehdosta on pelastuslaitoksen mielestä poistettava viimeinen lause, jonka mukaan varsinaisessa sairaankuljetustehtävässä työaika saa olla enintään kahdeksan tuntia.

Pelastuslaitos on henkilöstön edustajien tukemana hakenut yhtäläisesti kaikkia henkilöstöryhmiä koskevaa työaikajärjestelmää. Myös päiväpalvelusohjelma on edellytetty laadittavaksi samanlaisena kaikille. Oikaisuvaatimuksen liitteeksi on otettu samalle toimialalle myönnettyjä poikkeuslupia, joissa aluehallintovirastot eivät ole määränneet erityistä enimmäistyöaikaa sairaankuljetustehtäviin.

Työneuvoston päätös:

Oikaisuvaatimus hyväksyttiin.

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualueen päätöksestä dnro LSSAVI/942/04.07.02/2015 poistettiin seuraava, lupaehtojen kohtaan 1) sisältyvä lause: ”(K)uitenkin niin, että varsinaisessa sairaankuljetustehtävässä työaika saa olla enintään kahdeksan tuntia.”

Näin ollen lupaehtojen kohta 1) kuuluu seuraavasti: ”Säännöllinen palvelusohjelma on laadittava niin, että varsinainen työaika on enintään 12 tuntia palvelusvuoron aikana.”

Muilta osin aluehallintoviraston päätöstä ei muutettu.

Päätöksen perustelut:

Työaikalain (605/1996) 6 §:n mukaan säännöllinen työaika tulee järjestää enintään kahdeksaksi tunniksi vuorokaudessa ja keskimäärin enintään 40 tunniksi viikossa. Saman lain 14 §:n 1 momentissa (1518/2009) on kuitenkin säädetty mahdollisuudesta poiketa näistä rajoituksista aluehallintoviraston myöntämällä luvalla. Poikkeuslupa voidaan myöntää, jos työ on laadultaan sellaista, että sitä suoritetaan vain aika ajoin sen vuorokautisen työajan kuluessa, jona työntekijän on oltava valmiina työhön.

Työaikalain 8 §:ssä on puolestaan säännökset moottoriajoneuvon kuljettajan työajasta. Vuorokautinen työaika – johon luetaan varsinaisen ajoajan lisäksi tiealueen ulkopuolella suoritettavat kuljettajan tehtävät – saa näiden säännösten mukaan olla enintään 11 tai 13 tuntia vuorokausilepoa seuraavan 24 tunnin yhdenjaksoisen ajanjakson aikana. Työneuvosto on lausuntokäytännössään rinnastanut sairaankuljetuksen moottoriajoneuvon kuljettamiseen (TN 1083-80) ja todennut, että moottori-

ajoneuvon kuljettajan työaikaa koskevat säännökset tulevat sovellettaviksi myös ensihoitopalvelussa, mikäli ensihoitajan pääasiallisena tehtävänä on ambulanssin kuljettaminen (TN 1454-13, ään. toisesta kysymyksestä).

Työaikalain 8 §:n noudattamisesta ei voida myöntää poikkeuksia edellä mainitun 14 §:n 1 momentin perusteella. Jos ensihoitajana tai jollakin muulla poikkeusluvan piiriin kuuluvalla tehtävänimikkeellä toimivan viranhaltijan tai työntekijän työstä enin osa on ambulanssin kuljettamista, työnantajan tulee järjestää hänen työaikansa luvasta riippumatta siten kuin työaikalain 8 §:ssä on säädetty. Niissä tapauksissa, joissa pääasiallisesti työkseen taas katsotaan hoitotehtävien suorittaminen, ei moottoriajoneuvon kuljettajan työaikaa koskevia säännöksiä ole sovellettava, vaikka ensihoitaja osallistuisi hoitotehtävien ohella myös ambulanssin kuljettamiseen. Pääasiallisuutta on arvioitava yksittäistapauksittain sen mukaan, mihin tehtäviin kukin viranhaltija tai työntekijä työaikansa käyttää.

Näillä perusteilla työneuvosto katsoo, ettei X:n pelastuslaitokselle myönnettyyn poikkeuslupaan ole tarpeen ottaa määräystä, jolla varsinainen työaika sairaankuljetustehtävässä rajoitettaisiin 12 tuntia lyhyemmäksi.

Työneuvoston mielestä on myös syytä kiinnittää huomiota aluehallintoviraston päätöksessä käytettyyn ilmaisuun ”varsinainen työaika”. Tällä on katsottava tarkoitettuna samaa kuin lupakäytännössä vakiintuneilla käsitteillä ”aktiivityöaika” ja ”tehollinen työaika”; eli palvelusvuorossa työtehtävien suorittamiseen oletettavasti kuluva aika. Työneuvosto huomauttaa, että koko palvelusvuoro on kuitenkin työajaksi luettavaa aikaa ja tältä kannalta myös ”varsinaista työaikaa”.

Sovelletut lainkohdat:

Työaikalain (605/1996) 6 ja 8 § sekä 14 §:n (1518/2009) 1 momentti.

Päätös on yksimielinen ja se perustuu puheenjohtaja Pärnäsén, jäsenten Ahonen, Koivu ja Romo sekä varajäsen Janaksen mielipiteeseen.